Türk Dünyasına Gedən bir Yol

یول / هفته نامه‌ی خبري دانشجویان تورك دانشگاه تهران / شماره‌ی ۴۱/ یکشنبه ۸۲/۱۲/۱۷ ـ ۸ مارس ۲۰۰۴/ قیمت ۱۰ تومن

yol1.topcities.com

آذربایجان قادینی و دونیا قادین گونو

باش سوز یئرینه:

۸ مارت: قادینلارا قارشی آیری سئچکیلی یین، اولوسلار آراسی میقیاسدا بیر داها دیله گتیریلدیگی تاریخی بیر گون

۱۹ـجی عصرده صنعتی انقلاب، آوروپا قادین‌لارینین حرکاتی‌نین باشلانجیغی اولدو و اوندان ایره‌لی گلن اجتماعی ده‌ییشیک‌لیک‌لر، هابئله اینگیلیستان امپراطورلوغونون داغیلماسی، ژاپن‌دا مشروطه انقلابی، قادین حرکاتیندا بویوك تاثیر بوراخدی. روسیه‌ده ۱۹۰۵ـجی ایلده انقلاب ،قادین حرکاتی، قادین لار اعتصابلاری ۱۹۰۸ـجی ایلده گونده لیك ۸ ساعات ایش اوچون، آلمانیادا سوسیال دمکرات قادین لارین فعالیتی، اوچونجو دونیا اولکه لرینده: جنوبی آفریقا دا قیز لارین مستعمره دولتین علیهینه قیامی، هندوستاندا ایسه قادین لارین مبارزه‌سی تحصیل قیز اوشاقلارینا و سس وئرمه حاققینی الده ائتمك اوچون باش وئرمیشدیر. آسیا بولگه‌سینده‌ده قادینلار ملی اجتماعی حرکات‌لاردا، اشتراك ائتمك له برابر همین حرکات‌لاردا اوز ایستك لرینی ایره لی سورموشلر. ۱۹۰٤ـده، چین ده ضیالی لر بیرینجی قیزلار مکتبی‌نی آچماقلا قادینین سس حاققین مطرح ائتدیلر. ژاپن دا قادینلار روسیا ایله ساواش دا ضد محاربه جبهه سینده فعالیت ائدیب،"قادین دونیاسی" آدلی بیر ارگان یاراتدیلار و بو ارگان ۱۹۰۷-۱۹۰۹ ایل لر آراسی قادین لاری سیاست صحنه سینه جلب ائتمك ده بویوك رولو وار ایدی. مصرده،۱۸۹۹ـدا ، "تحریرالمرات" کتابین‌دا قادین لارین ظاهری مسئله‌سی، کیشی لرین راحاتجاسینا نئچه قادینلا یاشاماسی ایله مخالفت اولونوردی. بونا گوره‌ده روحانی لر طرفیندن اعتراضا سبب اولدو. مصر قادین لاری نین مدنی و اجتماعی حرکاتی داوام ائدیر دی. بیرنجی دونیا محاربه سیندن اونجه ۱۵ قادین ژورنالی مصر ده چاپ اولونوردو. مشروطه حرکاتین دا قادین لارین اشتراکینی دونیا دا گئدن قادین حرکاتینین بیر حصه‌سی حساب ائتمك اولار. عین زاماندا بیر سیرا عامل لر ۲۰ـجی عصرین اول لرینده قادین لارین سیاسی و اجتماعی فعالیت ائده بیلمه لرینه شرایط یارا تمیشدی:>>آوروپانین لیبرال تفکرو، ایران دا یاشایان ضیالی‌لارین اوستونده بویوك تاثیر بوراخیر. میرزا فتحعلی آخوندوفون ۱۸۱۲-۱۸۷۸ایل لر آراسی یازیلاریندا قادین تحصیلین دن و حجابدان صحبت گئدیر. اولکه‌دن خارج، استانبولدا "اختر" کلکته ده "حبل المتین" مصرده "ثریا و پرورش" و آذربایجان د ا "ملانصرالدین" درگی لرین ده قادین لارین تحصیل و اجتماعی و سیاسی فعالیت لرینه عاید مقاله لر چاپ اولونوردی. >>تانباکی حرکاتی۱۸۹۱-۱۸۹۲ـجی ایلده مختلف شهر لرده قادین لاری خارجی استعمارین علیهینه خیابان‌لارا چکیر. قادین‌لارین ایچینده زینب پاشانی آد چکمک اولار. زینب پاشا ٤۰ نفر قادین لا خارجی استعمار گرین و اونون لا برابر جنسی نابرابر لیگین علیهینه مسلحانه جنگه ال آتیر. تبریز بیرینجی شهردیر کی ناصرالدین شاهین تانباکی امتیازینین بیر انگلیسی شرکته باغیشلاماغینا عکس العمل گوستریر و مخالفت بایراغین قالدیریر. بازار باغلانیر، ۲۰ـمین نفر سلاح لانیر و شاها تلگراف گوندریرلر، لاکن شاهین مامور لاری زورلا کسبه نی مجبور ائدیر لر توکانلاری آچسین لار. نئچه ساعات توکانلارین آچیل ماقیندان کئچمه میشدیرکی، قادین لار سلاحا ال آپاریب و بازاری باغلادیلار و ناصرالدین شاه مجبور اولور "رژی" مقاوله سین لغو ائتسین. >>چوره ك مسئله سینده فئودال لار ارزاقی احتکار ائدیردیلر و بو زامان دا باهالیق و احتکار علیهینه زینب رهبرلیگی ایله اوچ مین الینده آغاج قادین کسبه نی مجبور ائدیرلر بونلارا قوشولسونلار، بو حرکات دا مراغادان گلن قشون گولله آچیر، بش قادین شهید اولور صاباحیسی گونده اوچ قادین شهید و بیر نئچه‌سی یارالانیر. قادین لارین شعاری سیاسی شعارا، سلطنت علیهینه چئوریلیر. البته بو حرکت لرده زینب پاشا تك دئیل. یئددی نفرلیك بیر دسته کی بو دسته نین هر بیر عضوو تبریزده بیر عده قادین لارا فرمانده لیگ ائدیردی کی آدلاری: فاطمه نساء، سلطان بیگم، ماه شرف، جانی بیگم، شاه بیگم، خیرالنساء، و زینب پاشا. بودور آذربایجانین سلحشور قادین‌لارینین اجتماعی نابرابرلیگه و نئچه قات ظلم علیهینه مبارزه لری زینب پاشا نین اوستون لوگو اونون قدرتی دیر اجتماعی اعتراضلاردا و عدالت اوزره مبارزه نین تشکیلاتچیلیقین دا. تاسف له جامعه نین گئری قالماسی سبیندن بو قدر فدارکارلیقا باخمایاراق قادینلارین سهمی هئچ ایدی. بیرینجی دونیا محاربه نین باشلانماسی موقتی اولاراق قادین حرکاتی نین یاییلماسینا مانع اولور. لاکن بیرنجی دونیا ساواشین بیتمه سی مخصوصا اکتبر انقلابی روسیه ده، قادین حرکاتینا یئنی دن جان وئریر. آذربایجان، باکی دا چاپ اولونان "شرق قادینی" قازئته‌سینده، ایران دا یاشایان قادین لارین حرکاتی حاققدا مختلف مقاله لر چاپ ائدیردی. بو قازئت آذربایجاندا، گیلاندا و خراساندا چوخلو اوخوجوسو وارایدی. بو قازئتین یازدیغینا اساسا بیرینجی قادین لارین بین الملل گونو یعنی ۸ مارت، ۱۹۲۱ـده (۱۳۰۰ شمسی ده) قادین لارین توسطی ایله انزلی ده قورولور. تقریبا ۵۰۰ قادین اشتراك ائدیر. ۱۹۲۰ـجی ایلده بریتانیا دولتی نین سازمان اطلاعاتی احمد شاه قاجارین علیهینه نظامی کودتا ائدیر و رضاخانی اقتدارا گتیریر. رضاخان جمهوریت شعاری ایله میدانا گلیر. سونرا ۱۹۲۵ـجی ایلده سوزون گئری آلیب و ئوزون شاه اعلان ائدیر. باشینا تاج قویوب و تاریخی تحریف ائتمك بیرینجی اساسی اقدام لاردان اولور کی شوونیست مزدور لاری اونا ال آتیرلار. مشروطیت دورانی نین بوتون نائلیت لرین مرکزی دولته فدا ائدیرکی بونلارین بیرنجی قربانی لری غیر فارس ملت لری ایدی. تورك دولت‌لری نین سیستمین دئییشیب و اونو فارس لاشدیرماغا باشلاییر. اوزونه بیر قوندارما اولگو گوتورمه یه هم دولت استراکتورلاریندا هم دیل مسئله سینده باشلاییر. ائله اونا گوره ده کی جاماعاتی اینان دیرسین، پهلوی آدینی اوزونه فامیلی یا گوتورور. سونرا پهلوی پاپاق، پهلوی گئیم، پهلوی سیستم، هر شئی ده ساسانی دوورون خاطیرلاماق. گویا تاریخی یئنی دن برپا ائتمك فارس لاردان قوللوق و دیگر ملت لرین عادت، عنعنعه، دیل، آد، یئر، مدنیتین تمامیله سیلیب آتیپ، کتابلارین آرادان آپارماق و نهایت کی ۱۹۳۶ـجی ایلده اساسی قانون دا فارس دیلینی رسمی بیر دیل کیمی اعلان ائدیر. بو ساحه ده بوندان اول قاجار دورین ده حکومت لر حقیقی معنی دا فدراتیو صورتده اداره اولونوردو. چوخلو ایالت لرده محلی حکومت لر و محلی حاکم لر واسطه سیله آزادلیق وارایدی. رضاشاه بونلارین عکسینه اولاراق بو سیستمی دئیشیب و کوچورتمه لر باشلانیر. فارسلاردان چوخلو مامورلاری ولایت لره کوچورده‌ره‌ك، ائتنیك لری مختلف یئرلره کوچوردور، بونون دا آدینی اصلاحات قویور. او جمله دن قادین لار حقیندا اصلاحات آپارماغا باشلاییر. هئچ بیر خالقین خیرینه بیر اصلاحات اولمور. قادینلارادا اصلاحات دئدیك ده اگر فارس ...

ایده تعیین روزی بعنوان روز زن اولین بار توسط اعضای حزب سوسیالیست آمریکا مطرح شده و بمدت چند سال در این کشور آخرین یکشنبه ماه فوریه بعنوان روز زن جشن گرفته می‌شد. این کار الهام بخش کلارا زتکین سوسیالیست آلمانی شد که پیشنهاد تعیین روزی بعنوان روز جهانی زن را در یکی از کنگره های انترناسیونال مطرح کرد.

انتخاب ۸ مارس بدلیل گرامیداشت خاطره تظاهرات عظیم زنان کارگر نساجی و پارچه بافی شهر نیویورک آمریکا برای افزایش دستمزد و پائین آوردن ساعات کار در سال ۱۸۵۷ بود که توسط پلیس وحشیانه در هم شکسته شد و شمار زیادی دستگیر و زندانی و عده قابل توجهی زخمی و کشته شدند.

روز جهانی زن در یکقرن گذشته به زنان فرصتی داده تا مبارزات خود برای برابری و آزادی را جمع بندی کرده و برای متحقق کردن مطالباتشان بجنگند. اولین تجمعات عظیم زنان در سالهای ۱۹۱۳ و ۱۹۱٤ در تقابل با فرا رسیدن جنگ جهانی اول بود.

سال ۱۹۱۷ روسیه شاهد بزرگترین تظاهراتهای خود بمناسبت ۸ مارس بود. در این راهپیمائی و ابراز وجود سیاسی که توسط آلکساندرا کولونتای و کلارا زتکین سازمان داده شده بود، زنان با شعار صلح و نان به میدان آمدند. در این سال و سالهای بعد از آن نیز زنان اروپا و آمریکا وسیعا از ۸ مارس استفاده کرده تا برای بدست آوردن حق رای برای زنان و تحقق دیگر مطالبات زنان مبارزه کنند. در این میان روز زن برای زن آذربایجانی از جایگاه ویژه ای برخوردار است. زن آذربایجانی در طول تاریخ از حقوق کاملا برابری با مردان برخوردار بوده است. نمونه های این برابری بسیار زیاد است . تومروس آنا پادشاه ماساژاتا، اولین زن تورک است که پادشاهی قوم ماساژاتا را به عهده می‌گیرد. در داستانهای دده قورقود نمونه‌ی برابری زن و مرد بسیار زیاد و مثال زدنی است (داستان دلی دومرول،قان تورالی وسالجان و...). نگار بعنوان همسر و همرزم کوراوغلو با وی در تمامی میادین جنگ حاضر می‌شود و دوشادوش او به مبارزه می‌پردازد. هجر، همسر قاچاق نبی نیز همچون نگار از شیر زنان مثال زدنی است. زینب پاشا، شیرزن آذربایجانی از رهبران اصلی جنبش تنباکو بر علیه بریتانیای کبیر می‌باشد. تللی زری، در نهضت مشروطه دوشادوش مردان جنگ کرده و نهایتاً به شهادت می‌رسد. نمونه‌های معاصر زنان آذربایجانی بسیار زیاد است که می‌توان از مهستی گنجوی، حکیمه بلوری، مدینه گلگون، مروارید دلبازی، حمیده رئیس‌زاده، نگار خیاوی، زهره وفایی و ... نام برد. شایان ذکر است که اولین حق رأی در دنیای اسلام به زنان به سال ۱۳۲٤ هجری شمسی توسط حکومت ملی آذربایجان داده شد، زمانی که در ایران زنان از این حق محروم بودند. این روز را به همه‌ی زنان آذربایجانی تبریک می‌گوییم.

دونیا قادین گونونون قورولتایی

آذربایجانلی بیلیم یوردولار توپلومو آراشدیرما مرکزی (بُتام)، الزهراء (س) بیلیم یوردونون ایران تانیماق اوجاقینین تورک اویرنجی‌لر توپلومو یادردیم‌ایله بالیقلار آیی‌نین (ایسفند) ۱۸ـده بیر قورولتای قوراجاقدیر. بو قورولتایین قونولاری و کئچیریلن دانیشیقلاری عیبارتدیلر: اولوس‌لار کنوانسیونلارایله اولکه‌میزین قادین حاقلارینین اویغون‌لوغو، قادین‌لار و ایش چیلیک، قادین‌لار و سیاست، قادین‌لار و توپلومسال چالیشمالار، قادین‌لار و عائیله و ...

بو قورولتایین یئری: ونک مئدانی ـ ونک کندی ـ الزهراء بیلیم یوردو ـ بیرینجی آمفی تئاتر، و اونون چاغی: ۲شنبه گونو ساعات ۱۶-۱۹ دی. قوتلو اولسون آذربایجانلی قادین‌لارا "دونیا قادین گونو"

یئنی بیر تورکیه اوچون بویوک بولوشما

بو میتینگ بو آِی سامسون جومهورییت میدانیندا M.H.P (میللییتچی حرکت پارتییاسی) طرفینده‌ن کئچیریلیب. بو میدانی دولدوران "قیبریس تورکدور تورک قالاجاق"، "کرکوک تورکدو تورک قالاجاق"، "قیبریس یونانا مزار اولاجاق"، "اولکوجو حرکت انگل‌لنمز" شعارلاری وئرن ۵-مین نفر جمعیت حاضیرلانمیشدیر. M.H.P لیدئری «دولت باهچه‌لی» کرکوک، دوغو تورکوستان و قیبریس کونولاریندا (موضوع‌لاریندا) دانیشمیشدیر. باهچه‌لی بئله دئمیشدیر: "قیبریس تورکیه اوچون میللی یوک یوخ، میللی ساواشدیر" و قیبریس پرابلئمی تکجه رفراندوملا حل اولا بولر. تورکیه عراقدا یاشایان تورکمنلرین حقوقلارینی مودافعه ائتمک اوچون چالیشمالیدیر و دوغو تورکوستان (سین‌کیانگ) ـدا چینین ظولمونو اویغور تورکلرینه دونیایا تانیددیرمالیییق.

قاضی تقوی در مرخصی است!

فاطمه هدایت در گفتگو با آسمک خبر از ملاقات روز یکشنبه خانواده‌اش با پدرشان (انصافعلی هدایت) را داد. انصافعلی هدایت خبرنگار آزاد تبریزی از روز ۲۶ دی‌ماه در بازداشت بسر می‌برد و تاکنون ۵ روز از اتمام حکم بازداشت وی گذشته است ولی بدلیل مرخصی قاضی پرونده (تقوی)، وی مجبور است روزهای تاسوعا و عاشورای حسینی را نیز در بازداشت بسر برد. خانواده‌ی هدایت از تحلیل قوای جسمانی هدایت خبر داده و اعلام کرده‌اند وی بطرز چشمگیری لاغر شده است.

کمیته دفاع از زندانیان سیاسی آذربایجان

گروه «کا.د.ك» دو نفر از نیروهاي خود را به علت شكایت امام جماعت روستاي ممكان (از توابع شهرستان سلماس) مبني بر اخاذي از مردم، در كنار روستاي مذكور، تیرباران كرد. حدود چهل نفر از نیروهاي «كا.د.ك»، در حال گذر از خاك ایران (منطقه هشتیان واقع در بین سرو و سلماس) به طرف خاك توركیه بودند كه همزمان با حضور افراد فوق، دو نفر از عناصر گروه «كا.د.ك» در روستاي ممكان (از توابع شهرستان سلماس)، اقدام به اخاذي از مردم كردند. امام جماعت روستاي ممكان به نیروهاي تردد كننده گروه «كا.د.ك» در منطقه مراجعه و از اقدام این دو نفر شكایت كرد. نیروهاي «كا.د.ك» حاضر در منطقه نیز به روستا وارد شده و آنها را دستگیر و در كنار روستا تیرباران كردند. گروه «کا.د.ک» از طرف ایران بعنوان گروه تروریستی شناخته شده است ولی همچنان این گروه در شهرهای مرزی ایران به آزادی فعالیت و تردد می‌کند.

وزیر صنایع و بازرگاني تركیه اظهار كرد: « من به عنوان نماینده دولت مي‌گویم كه مرزهاي ما ۲٤ ساعت به روي ملت ایران باز است و ما امروز حركتي را در خصوصي‌سازي شروع كرده‌ایم و علاقه‌مند هستیم كه در این پروژه‌ها كشورهاي برادر و مسلمان مشاركت كنند.» جوشغون با اشاره به حجم تجارت دو كشور اظهار كرد: « حجم تجارت دو كشور از دو میلیارد به چهار میلیارد دلار رسیده است».

دوستان آذربایجاني!

هشتاد سال است ما وشما وديگر ملل و اقوام ايراني را از بديهي ترين حقوق انساني خود يعني حق آموزش به زبان مادري محروم کرده اند. ما حتي از نامگذاري کودکانمان به زبان مادري نيز منع شده‌ايم. نام استان ها، شهرها، روستاها، رودخانه ها، محله ها، خيابان هاي ما را تغيير داده اند و کتاب هاي درسي را به گونه اي نوشته اند که گويي قبل از آمدن رضاخان، ما نه تاريخ داشته‌ايم و نه ادبيات. در دوره پهلوي، استراتژي عرب ستيزي و تورک ستيزي توسط ناسيوناليست هاي افراطي چون محمدعلي فروغي، محمود افشار، صادق کيا، صادق هدايت، زرين کوب و ديگران پايه گذاري شد که اکنون به فرهنگ بدل شده است. اين فرهنگ در همه وجوه سياسي، اجتماعي و ادبي نمود دارد و متاسفانه نه تنها در ميان بخشي از روشنفکران ونخبگان بلکه در ميان تو ده هاي عوام قوميت مسلط نيز جاافتاده است. در سال ۱۹۹۹ سازمان ملل متحد براي حمايت از زبان وفرهنگ مليت هاي ستمديده ، روز ۲۱ فوريه را به عنوان روز جهاني زبان مادري تعيين کرد. اما طي اين سال ها در کشور ما ايران - با اين همه تنوع زباني و قومي و فرهنگي - قضيه با سکوت برگزار شده و گويي گوش مطبوعات ورسانه هاي فارسي در داخل و خارج براي شنيدن اين موضوع سنگين است. بي گمان انتقاد از گفتمان تماميت خواه، متصلب و برتري طلب برخي از احزاب و روشنفکران قوميت مسلط که همه چيز را براي يک زبان ويک فرهنگ مي خواهند، وظيفه فرهيختگان و روشنفکران ميهن دوست و احزاب مردم سالار ايراني است. نقد و ريشه کني اين فرهنگ تبعيض آميز و تفرقه افکن اکنون يک ضرورت مبرم است که بيش و پيش از هر کس بايد توسط روشنفکران فارس انجام گيرد.اين به سود يکپارچگي و دموکراسي در ايران است. دوستان عزيز آذربايجاني! آينده ايران در گرو برابري همه زبان ها، فرهنگ ها و مليت هاي جامعه ايران و اعطاي حقوق شهروندي به همه مردم ايران وحقوق قومي وزباني به تورک ها، کردها، عرب ها، تورکمن ها و بلوچ هاست. اين کار با تحولاتي که هم اکنون در جهان و در کشورهاي همسايه ايران رخ مي دهد تاخيرناپذير است. بياييد همگي باهم دست در دست هم دهيم و ايراني متکثر، متحد و مردم سالار ايجاد کنيم. در پايان از دعوت شما سپاسگزارم واز اين که نتوانستم در گردهمايي تان شرکت کنم پوزش مي خواهم.

هموطن عرب ايراني شما   يوسف عزيزي بني طرف

اين پيام در گردهمايي بزرگ مردم تبريز که در روز شنبه دوم اسفند (۲۰۰٤/۲/۲۱) به مناسبت روز جهاني زبان مادري برگزار شد قرائت گرديد.

محمود عثمان عضو شوراي حكومتي عراق گفت : شوراي حكومتي در آخرين نشست خود، اصل فدراليته را بر مبناي تقسيم جغرافيايي پذيرفت. براساس اين اصل كه در قانون اساسي دوره انتقالي ز يكشنبه در مصوب شده است، منطقه كردستان عراق به صورت فدرال اداره مي شود. وي كه خود از كردهاي عضو شوراي حكومتي عراق است، گفت : اين قانون اجازه مي دهد كه مناطق كردستان عراق براساس قوانين اداري سابق خود اداره شود. وي افزود : مناطق كردستان عراق شامل دو قسمت سليمانيه كه توسط حزب "اتحاديه ميهني " به رهبري "جلال طالباني " و "اربيل" و "دهوك " توسط حزب "دمكرات " عراق به رهبري "مسعود بارزاني " اداره خواهد شد. موضوع فدراليته و مبناي قانونگذاري در ماه هاي اخير از نقاط اختلاف بين اعضاي شورا و حتي شوراي حكومتي با تشكيلات ائتلاف بوده است . وي تصريح كرد، براساس توافق انجام گرفته سربازان پيشمرگه ساختار ارتش عراق را تشكيل خواهند داد و از تماميت ارضي عراق درمرزهاي اين كشور دفاع كند.

ادامه تعرض و تخريب ها در حريم ارگ تاريخي تبريز

روند تعرض‌ها و تخريب‌هاي ارگ عليشاه تبريز و ادامه ساخت و ساز در حريم اين اثر تاريخي و منحصر به فرد كه سمبل شهر تاريخي تبريز محسوب مي شود، با وجود هشدارهاي مكرر سازمان ميراث فرهنگي همچنان به شدت ادامه دارد. ارگ ۳۲ متري و تاريخي عليشاه تبريز يكي از آثار منحصر به فرد و در واقع باقي مانده اي از بقاياي مسجد تاج الدين عليشاه است. با وجود هشدارهاي مكرر سازمان ميراث فرهنگي و تشكيل پرونده ها و شكايت هاي مكرر، ساخت مصلاي شهر تبريز در حريم ارگ تاريخي عليشاه همچنان ادامه دارد. ارگ عليشاه تبريز كه از آثار شاخص كشور محسوب مي شود، در سال ۱۳۱۰ در فهرست آثار ملي كشور به ثبت رسيده است و طبق قانون هر گونه ساخت و ساز در حريم آثار تاريخي از جمله اين ارگ بايد با مجوز سازمان ميراث فرهنگي باشد. ارگ تاريخي عليشاه، يكي از ايوان هاي مسجد تاج الدين-عليشاه تبريز است كه در دوره ايلخاني ساخته شده است.

جمهوری خود مختار هاكاسيا

مساحت: ۶۱۹۰۰۰ كيلومتر مربع، جمعيت: ۱۱۰۰۰۰ (سرشماری ۱۹۸۹) ،پايتخت :مينوسينک هاكاسيا در سرزمينهای شمالی رود يئنی سی (جنوب شرق سيبری) قرار گرفته و شاخهای از يئنی سی بنام آباكان از وسط اين سرزمين ميگذرد. اين جمهوری به سال ۱۹۳۰ از شوروی سابق خودمختاری كسب كرد. اكونومی اين جمهوری خودمختار: زغال سنگ، آهن، طلا، باريت، مرمر و ... كشاورزی، دامپروری و صنايع توسعه يافته است. تاريخ۲۰۰۰ ساله هاكاسيا شاهدی بر شباهت ائتنيكی (قومی) آنها با توركان قرقيز است. توركی هاكاسيای امروزی با توركی اويغوری شباهت زيادی دارد و علت ان نيز مهاجرت توركان هاكاسيا از كوههای آلتای به جنوب شرق سيبری و قطع ارتباط با قرقيز هاست و ارتباط و نزديكی با توركهای اويغور منجر به نزديكی زبان هاكاسياها به اويغورها شده است. آنها عمدتا مسيحی ارتودوكس، مسلمان وبودايی هستند. الفبای نوشتاری در هاكاسيا قبلا كريل بوده ولی امروزه به لاتين تغيير يافته است. در اين جمهوری خودمختار ۴۰۰ مدرسه با ۹۱ هزار دانش اموز و يک دانشگاه با۶۵۰۰ دانشجو وجود داردو دارای۲۵۰ كتابخانه، ۲۸۰ سالن تئاتر و سينما و چندين موزه و مركز فرهنگی در اين جمهوری فعال است. هر ساله ۱۵۰۰۰ عنوان كتاب با تيراژ متوسط ۲۵۰۰ به چاپ می رسد.

ادامه‌ی سرمقاله:

قادينينا بير شئی وئردی سه، بونو فارس لار گرك ئوزلری ادعا ائده لر. آنجاق اونلار دا بو مسئله دن راضی قالماديلار... چونكه اونون اصلاحاتی بوندان عبارتی ديركی دولت مامور لارينا امر وئرير دی كی كوچه لرده ئوز ملی پالتاريلا گئدن قادينلار اونلارين چادرا و يا كالاغای لارين گوتوروب اونلارا پهلوی پاپاقی گئيديرسين بو بيزيم مكان دا ياشايان قادين لارين منتالی ته تينه اويغون دئييل دی. البته مدرنيسم هر شكيلده گرك آگاه ليق و اختيار اساسيندا اولسون. آمما رضا شاه بونو ائتمه دی. بوتون مستقل تشكل لری و گروپ لاری و قادين ييغينجاغين قدغن ائدير. سوزده قادين آزادليغی و سس وئرمه مسئله سی وار ايدی. حال بو كی قادين كی بير ديكتاتوری شرايطين ده اجتماعی فعاليت ده حقيقت ده آزاد فعاليت ائتمه ييب سه، اوزونو درك ائتمه ييب سه، حتی بونا بير حق ده وئريل سه هر شئی صنعی فورما دا، نئچه قادينی بوردا اوردا اوتورماق لا قادين آزادليغی آدلان ديرماق دوزگون دئييل. انسان لارين آزادليغی محدودلاشديغی زامان قادينلارين دا حقوق لاری حقيقت ده محدود لاشيردی. لئچك يئرينه بير پاپاق قويماق هئچ بير شئی دئييشمير. وقتی فيكير، شعور دئيشيك ليگی اولمور، علم، مدنيت، اجتماعی ساحه سينده انكشاف ائديل مير، داهی دوغروسو ان اهميت لی سی قادين اوز ديلينی، اوز مدنيتينی، منيم سه ميرسه، قادين نئچه آزاد اولا بيلر؟ وقتی آذربايجان توركجه سينده تماميله كتابلار قدغن، حتی بو ديلين دانيشماغی هم مكتبلرده هم هر يئرده دانيشان تحقير اولور دی. محسنی رئيس فرهنگ استان آذربايجان دئييردی "هركس توركی دانيش سا اونو آخورا باغلايين و الاغين افسارين اونون باشينا ورون" يا عبدالله مستوفی استاندار وقت دئييردی: "هئچ واخت اجازه وئرميرديم كی روضه خان توركی ديلينده مرثيه اوخوسون و چيخيش لاريم دا دئييرديم كی سيز داريوش و كامبيزين ئولادی سيز. نييه افراسياب و چنگيز ديلينده دانيشيرسيز؟" بوقادين كی ئوز ديلينده دانيشماق دان محروم دور، بو نئچه آزاد اولا بيلر؟ طبيعی كی آزاد اولا بيلمز. بوگون دئييلير كی رضا شاه مكتب آچدی، بلی! مكتب لرين آچيلماسی بوتون شهرلرده كوتلوی لشميش دير. مكتب لرده هانسی تعليمات وئريليردی؟ طبيعی كی تدريس برنامه لری هاميسی خارجی ئولكه لردن كوپيه اولونموش دور. محتوی داخل ده اولان احتياج اساسيندا دئييل دی. سوادلانما خصوصا بونون فورماسی كی ملی ديل دئييل دی. مثلا دارالفنون دا فرانسه جه اوخوماق يا باشقا يئرده آلمان جا، يا انگليس جه، عموميت له مدرسه لر فارس ديلينده، دئمه لی آذربايجان قادينی با باشقا ملت لره منسوب اولان قادين سوادلانميردی، حقيقت ده بو انسان مسخ اولماغا طرف گئديردی. بونون بئينی يوولوردی. بير انسان كی ئوز آنا ديلين، آنا ادبياتين، آنا كولتورون ده تحصيل آلميرسا، دئمه لی ذهنی نقطه نظردن اونون بئينی ئوز ترمين لريله ئوز منطقی ايله ئوز منتاليته تيله فيكيرلشميرسه، تماميله بير خارجی، يابانچی ديل نن، انكشاف ائدير و سونرا يابانچی ملته قوللوق ائدن بير شخص اولور. اونون نه آذربايجانا و نه اوزونه خدمتی كئچمز. بو سياست ده بيز ايكی قربانی وئريريك: بيرنجی سی انسان لار اوزلری كی سوادلانما آديندا قاباغا گئديردی، اونون اوستونده فارس شوونيزمی نين تدريس سيستمی تطبيق اولونوردو، ايكينجی قوربانی ده همان انسان لار قاييديب ئوز ملت لری نی مسخ ائتمك ده جهدگوستريرديلر. و بو ملت لر قوربانی اولوردی. تمامی له دئمك اولار كی تحصيل سيستمی مسئله سی ده انكشاف ائتديرمه مسئله سی ده اويدورمادان و مسموميت دن باشقا بير شئی دئييل دی. ائله بو ايشلره قارشی اولاراق آذربايجان دا آذربايجان دموكرات فرقه سی نين وئرديگی شعارلار، آپارديغی تبليغات لار، خالقين طرفيندن قارشی لاندی. ميل و رغبت له مردمی لشدی و خالق راحاتجاسينا اوز ملی حكومتی نی قورماغا گلدی چاتدی و رضاشاهين قويدوغو سيستم له مبارزه آپاردی. ۸ و ۹ آی ميلی حكومت دورينده بيرينجی دفعه اولاراق قادينلار انتخاب اولما حاققی قازانديلاركی او زامانا قدر اساسی قانون دا يوخ ايدی. بوتون فساد مركزلری باغلاندی. تبريز راديوسو، مكتب، بيليميوردو، قازئت داير اولدو. خالقين خيرينه بويوك اصلاحات لار اولدو تورپاق اصلاحاتی، اوشاق و آنالاردان حمايت ائدن موسسه ياراندی. جامعه ده عدالت اجتماعی برپا اولوندو. آنجاق مركزی حكومت، ميللی حكومته قارشی توطئه يه باشلادی و بيزيم حكومت داغيلدی. فردوستون يازديگی نا اساسا ۵۰-مين فرقه چی ئولدورولدو. آنا ديلينده كتاب لاريميز يانديريلدی و شعله لرين آرخاسيندا فرقه چيلر اعدام اولوندو. مركزی حكومت آذربايجانی اشغال ائدركن قادينلارا و اوشاقلارا دا تجاوز اولوندو كه اونلارين بيری ده سريه خانم دی كی ميللی حكومتين بير مبارز و قهرمان قادينی كيمين بوگون آذربايجان قادينلارينا سرمشق دی محمد رضا ۳۲ ايل رضا ميرپنجين پروگرامين حياتا كئچيرتدی. ۳۲ ايل محمد رضا نين ديكتاتورلوغو خالقلاری اوجمله دن آذربايجان خالقين جانا گتيريب و ۲۹ بهمن تبريز قيامی، پهلوی رژيمينه بير يوموروق ايدی اونا قارشی قيام ائتدی و شاه سيستمينه يوخ دئدی. قادينلاريميز مشروطيت اينقيلابيندان، ايسلامی اينقيلابا قدر سفاك و شونيستی پهلوی حكومتينه قارشی مبارزه ائديب لر و بو مبارزه ده معين ايشلر گوروب لر و فداكارليق اوزلريندن گوستريب لر. لاكن بو ايلرده آذربايجان قادينی نين قارشی سيندا بويوك مانع لر اولوب كی اساس مانع ديسپوتيزم و استبداد دی. ايسلامی اينقيلابدان سونرا قادينلار بير سيرا حقوقلارينا ال تاپييلار. اومود ائديريک آذربايجان قادينی ايسلامی حكومت كولگه‌سينده باشقا طبيعی حقلرينی اله گتيريب و بير اوزگور قادين كيمی دونيا قادينلارينا سيمگی اولسون.

سريّه اردبيلی

روزنامه «نيويورك تايمز» از مخالفت دولت آمريكا با كردهاي عراق درباره درآمدهاي نفتي كركوك خبر داد. در ديدار نخست‌وزير توركيه از آمريكا، كالين پاول به وي اطمينان داد كه همه درآمد نفتي كركوك و ديگر مناطق نفت‌خيز عراق به حكومت مركزي بغداد متعلق خواهد بود و كردها حق نخواهند داشت، به طور مستقل از نفت شمال عراق بهره‌برداري كنند. وزير خارجه آمريكا افزود: اطمينان مي‌دهم كه كردهاي عراق سرانجام مجبور خواهند شد، از كنترل ذخاير نفتي شمال اين كشور چشم‌پوشي كنند. چند روز پيش مقامات كرد، اعلام كرده بودند كه نفت كركوك را به دولت مركزي واگذار نخواهند كرد.

نمايشگاهي با عنوان صفويه، در موزه آذربايجان - تبريز - برپا مي‌شود.

مدير موزه آذربايجان گفت: سعي داريم با توافق مسؤولان و مديران موزه‌ها در تهران، اين نمايشگاه را تا ۱۵ فروردين‌ماه برپا داريم؛ تا مسافران نوروزي نيز از اين نمايشگاه ديدن كنند.

سرپرست اداره ميراث فرهنگي مراغه گفت: در پي كاوشهاي انجام شده در طول امسال بقاياي آخرين برج ايلخاني مراغه شناسايي شده است. شهرستان مراغه با بيش از ۶۰۰ اثر تاريخي مربوط به دوران قبل و بعد از اسلام، يكي از شهرهاي داراي بافت تاريخي كشور محسوب شده و به‌دليل پايتخت بودن در دوران حكومت ايلخانان يكي از غني‌ترين مناطق آذربايجان از لحاظ آثار باستاني و تاريخي به حساب آمده و لقب ”شهر برج‌هاي تاريخي” به خود گرفته است.

نشست روز جهاني زبان مادري، توسط كميسيون حقوق بشر اسلامي، در شيراز برگزار شد.

دكتر منوچهر كياني سخنران اين مراسم از عشاير به عنوان اقوامي كه در اين كشور سابقه طولاني داشته‌اند ذكر كرد و افزود: بسياري از اين اقوام توانسته‌اند مكاني براي اسكان خود پيدا كنند و استانهايي تشكيل دهند؛ ولي برخي از آنها مثل عشاير قشقايي نتوانسته‌اند مركزيت داشته باشند كه اين مساله مربوط به خود آنهاست و اشكال از دولت نيست!!! اينها به همين دليل مانع پيشرفت علمي فرزندانشان مي‌شوند!

دكتر كياني در پايان سخنراني با مهم ارزيابي‌كردن حفظ زبانها و گويشهاي عشايري عنوان كرد: حفظ زبانها و گويشهاي عشايري بر عهده خود عشاير است و هيچ كس نمي‌تواند با آن مخالفت كند. چرا كه هويت و اصالت گرايي در همه وجود دارد و عشاير اصالتشان ضعيف نيست كه بخواهند خود را پنهان كنند. بنابراين اگر بخواهند از حق قومي و زبان خود دفاع كنند هيچ كس نمي‌تواند مانع شود.

عزيزيم مرنده گل گوللری درنده گل

گردهمايی دانشجويان مرندی دانشگاه‌های تهران

به اطلاع می‌رساند سازمان غيردولتی (NGO) "خانه فرزندان آذربايجان" در نظر دارد اولين جلسه‌ی انجمن دانشجويان مرندی دانشگاههای تهران را در ارديبهشت سال ۱۳۸۳ برگزار نمايد. به اين وسيله از تمامی همشهريان دانشجو دعوت می‌شود جهت ثبت‌نام و هماهنگی با شماره‌ی تلفن ۰۹۱۲۳۹۳۷۳۳۰ تماس بگيريد و يا به آدرس پست الكترونيكی azer_ev@yahoo.com نامه بفرستيد.

عبدالله گول با اشاره به قانون اساسي موقت عراق اعلام كرد: قانون اساسي جديد عراق از تماميت ارضي اين كشور حمايت و از تشكيل نظام فدرالي قومي يا ديني در اين كشور خودداري مي‌كند. گول درباره‌ي اينكه آيا قانون اساسي جديد عراق خواست‌هاي توركمن‌هاي عراق را پاسخ داده است يا خير، گفت: اين قانون مي‌توانست بهتر از آنچه كه هم‌اكنون است درباره‌ي توركمن‌هاي عراق و پاسخ به خواسته‌ها و مطالباتشان تدوين و تصويب شود.

ميخائيل ساكاشويلي، رييس جمهور گرجستان به منظور تقويت روابط دوجانبه با جمهوري آذربايجان و شركايش در پروژه‌ي خط لوله‌ي انتقال نفت، وارد آذربايجان شد. مهمترين دستوركار سفر ساكاشويلي در ديدار با الهام علي‌اف، همتاي آذربايجاني‌اش، خط لوله‌ي انتقال نفت باكو-تفليس-جيحان خواهد بود.

دنكتاش رئيس جمهور بخش تورک نشين قبرس گفت: در صورتي كه به خواسته‌هاي خود نرسم، ” نه “ مي‌گويم و در صورت لزوم از مذاكرات كناره‌گيري مي‌كنم. دنكتاش خاطرنشان كرد: مدتي است كه مي‌خواهند طرف تورك‌نشين قبرس را بدون سر و صدا تصاحب كنند و مي‌گويند قبرس براي توركيه مهم نيست. ما مي‌دانيم كه مساله‌ي قبرس براي توركيه مساله‌ي شرف و ناموس است و موضوعي ملي است. موضوعي است كه توركيه براي آن فرزندان خود را فدا كرده است. دنكتاش ابراز اميدواري كرد كه با تلاش دولت توركيه، بتواند خواسته‌هاي خود را بگيرد.

حورمتلی جعفر حق‌نظری جنابلاری، آتانيزين دونيادان كوچمه‌سی بيزيده كدرلنديردی. آجيان كدرينيزده بيزيده شريک بيلين.

صاحب امتياز و مدير مسئول: علی محمدی
هيئت تحريريه:
علی محمدی، كاظم سعادت، عليرضا فرشی
مسئول توزيع: حجت پاشاپور
همكاران در بخش توزيع:
جواد حسينی (علوم اجتماعی)، اكرم اسداللهی (مديريت)، علی آذر (ادبيات)، سعيد نجفی (فنی1)، مجيد درفشپور (علوم)، سارا عليزاده (حقوق و علوم سياسی)، محمد رضا آباديان (فنی2)، شبنم اكبری (تربيت بدنی)، اعظم توركی (كوی فاطميه)، ولی ابوالحسنی (خوابگاه چمران)، آيدين حقی (علامه طباطبائی)، سئودا قليزاده (تربيت معلم كرج)، اوختای پيری (تربيت معلم تهران)، سئودا فرج‌زاده (شهيد بهشتی)، ترلان تبريزی (علوم پزشكی ايران)، حسن سعادت (آزاد جنوب)، مريم شريفی (دانشگاه الزهراء)، مهدی نعيمی (دانشگاه امام صادق)، زيبا شاهی (جامع كاربری).
يول روزهای يكشنبه در دانشگاهها توزيع ميگردد.
آدرس: تهران، خيابان 16 آذر، ساختمان فولاد، واحد نشريات دانشجويی، آدرس پست اكترونيكی:
tdgbyol@yahoo.com
تلفن تماس: آلپای فضلی 09123330383

بير تيتر بير خبر

✸آزادراه زنجان ـ تبريز تا قزل‌اوزن به طول ۱۰۰ كيلومتر است كه تا خرداد سال آينده به بهره‌برداري مي‌رسد.

✸ مدير صنايع دستي آذربايجان غربي از راه‌اندازي بزرگترين مجتمع آموزشي شمال غرب كشور در اروميه خبر داد.

✸ استاندار آذربايجان شرقي گفت: به‌زودي كنكره بين‌المللي ربع رشيدي در تبريز برگزار مي‌شود

✸بخش اعظم تپه باستاني «ملا شهاب الدين» درشهرستان «مياندوآب» آذربايجان غربي توسط شركت جهاد نصر تخريب شد.

✸ پيش‌بيني مي‌شود با تكميل برنامه‌هاي جامع بررسي و شناسايي در شهرستان‌ها و مناطق مختلف استان همدان ۵۰۰ اثر باستاني شناسايي و مستندسازي شود.

✸ خط پروازي تبريز ـ استانبول و بالعكس از پنجم اسفند ماه از فرودگاه بين‌المللي تبريز به راه افتاد. اين پرواز به صورت برنامه‌اي و هفته‌اي دو پرواز در روزهاي سه‌شنبه و پنجشنبه انجام خواهد گرفت.

✸ همايش نگرش اجمالي بر ادبيات منظوم آذربايجان در دوران صفويان در محل آمفي تئاتر دانشكده علوم دانشگاه اروميه برگزار شد.

✸ نمايندگان وزارت آموزش و علوم و سفارت آمريكا در قزاقستان، طي سميناري در شهر آستانه، در خصوص روند اعطاي اعتبارنامه‌ي بين‌المللي به دانشگاه‌هاي قزاقستان به بحث و گفت‌وگو پرداختند.

✸ اركستر ملي جمهوري آذربايجان در نوزدهمين جشنواره بين المللي موسيقي فجر, قطعه اي درسوگ از دست رفتگان زلزله بم اجرا مي كند.

✸ با اعتبار ايران اتوبان آستارا به جمهوري آذربايجان ساخته مي شود

✸ گردهارد شرودر كه در توركيه به سر مي‌برد، در ديدار با رجب طيب اردوغان اعلام كرد: مذاكرات براي پيوستن توركيه به اتحاديه‌ي اروپا در مارس يا آوريل سال آينده‌ي ميلادي شروع خواهد شد.

✸ مقاله دكتر كاظم بدو، عضو هيات علمي دانشگاه اروميه به عنوان يكي از سه مقاله برتر پنجاه و ششمين كنفرانس ژئوتكنيك كانادا و ژئوسينيتك آمريكاي شمالي انتخاب شد.

✸ ارتش توركيه خطاب به كردهاي عراق اعلام كرد: توركيه به كردهاي عراق نسبت به تاسيس و تدوين هرگونه نيروي نظامي مختص به خود هشدار مي‌دهد.

✸ رسانه هاي توركيه ديروز از دستگيري اعضاي يك تيم چهار نفره كه گفته مي شود، قصد ترور رجب طيب اردوغان نخست وزير اين كشور را داشتند، خبر دادند. متهمين عضو سازمان «كادك» (پ.ك.ك سابق) مي باشند و هدف اصلي آنان انجام عمليات انتحاري با استفاده از خودرو، عليه اردوغان و «ژنرال حلمي اوزكوك» رييس ارتش توركيه بوده است.

✸ دبير فراكسيون كردهاي مجلس شوراي اسلامي، ارسال نامه توسط اين تشكل به جلال طالباني و مسعود بارزاني با موضوع «كردستان بزرگ» را تكذيب كرد.

✸ نخست‌وزير بخش تورك نشين قبرس اعلام كرد كه احتمال دارد رفراندوم ۲۱ آوريل در اين كشور براي اتحاد مجدد، برگزار نشود

✸ رييس جمهور بخش تورك نشين قبرس با تقديم تقاضانامه‌اي به نماينده‌ي ويژه‌ي عنان در قبرس خواستار ايجاد تغييراتي چون تعويق زمان عضويت قبرس در اتحاديه‌ي اروپا براساس نقشه‌ي عنان شد.

✸ روسيه از قطر خواسته است كه دو مامور سرويس امنيتي روسيه را كه به اتهام دست داشتن در قتل رهبر جدايي طلبان چچن دستگير شده‌اند، آزاد كند.

✸ وزراي امور خارجه‌ي شوراي همكاري خليج فارس ترور رييس جمهور سابق جدايي‌طلبان چچن در قطر را محكوم كردند و اعلام كردند كه كشورهاي عضور اين شورا از هر اقدامي كه واقعيت‌هاي پشت اين اقدام جنايت آميز را آشكار و مشخص سازد، حمايت مي‌كنند.

✸ بعد از دستگيري دو تبعه‌ي روسي در قطر به اتهام دست داشتن در ترور زليمخان يانداربايف، از رهبران چچني در اين كشور، دو تبعه‌ي قطر در مسكو دستگير شدند.

✸ الوطن به نقل از مقامات آگاه نوشت كه مذاكرات مربوط به پيش‌نويس قانون اداري دولت عراق كفه‌ي ترازو را به نفع عدنان پاچه‌چي قرار داده است. نام عدنان پاچه‌چي، از اعضاي شوراي حكومت انتقالي عراق در ليست نامزدهاي پيشنهادي رياست جمهوري عراق قرار گرفته است.

✸ عبدالله گول، وزير امورخارجه و نخست وزير جمهوري تورك نشين قبرس را براي بررسي آخرين مذاكرات انجام شده به آنكارا دعوت كرد

✸ رييس جمهور بخش تورك نشين قبرس گفت نقشه‌ي عنان را باور ندارم و به درخواست توركيه وارد مذاكرات شدم.

✸ ايلهام علی اف: آذربايجانلا قزاقيستان آراسيندا دوشونجه آيريليقی يوخدور.

✸ ايلهام علی اف آوريلين ۱۳-ده توركيه‌يه رسمی سفر ائدجک.

✸ قافقازين دينی رهبرلری مسكوادا گوروشوبلر. دينلر آراسی مسكوادا كئچيريلن صلح ميتينگينده، الله شوكور پاشازاده قافقار مسلمانلارينين دينی رهبری كيمی چيخيش ائديب.

✸ آذربايجانين يونان اولكه‌سينده سفيرليگی ياخين گله‌جكده آچيلاجاق.

✸ ائرمنيستانين موخاليفت پارتئيالاری كوچارييانين استئفاسيندا ايصرارليديرلار.

✸ آذربايجانين بوتون شهرلرينده عاشورا مراسيمی قيد اولونوب.

✸ باتی‌تراكييادا (يونانيستانين تورک اولكه‌سی) تورک ميللت وكيلليگی آداييني بوروسوندا پارتلاييش اوز وئريب.

✸ آذربايجان و گورجوستان باشباكانلاری باكی-تيفليس-جيهان نفت لوله يولونا گوره دانيشيقلار آپاراجاقلار.

✸ راميل صفر اف (بوداپئسديده داشناک ائرمنينی هلاک ائدن آذربايجان ايگيدی) –نين حقوقلارينی مودافعه كوميته‌سی ياراديلدی.

✸ معاصر تورک تاريخی و ادبياتی پورفوسورور «ايلهان بارداكچی» تانريبا قوووشدو.

✸همزمان با ديدار جك استرا از افغانستان يك مهندس توركيه‌يي كه در پروژه‌هاي راه سازي زير نظر آمريكا كار مي‌كرد، به شهادت رسيد.